

Klimaat en Kapitalisme in Kopenhagen (7.12.09)

Het ziet ernaar uit dat de onderhandelaars in Kopenhagen slechts de helft van het verhaal zullen aanpakken, argumenteert columnist Walden Bello in de tekst die ons door Attac Vlaanderen bezorgd werd en die wij integraal publiceren.

Vanaf vandaag zullen de vertegenwoordigers van de Verenigde Naties Klimaat Conferentie in Kopenhagen de uitdaging aangaan van de klimaatsverandering.

Vorige week echter hebben invloedrijke leden van de zevende ministeriële bijeenkomst van de Wereld Handels Organisatie (WTO), die plaats vond in Genève , getracht aan te dringen op een conclusie voor de negenjarige Doharonde van handelsbesprekingen .

Deze twee bijeenkomsten praten naast elkaar heen en als men ze naast mekaar houdt komt slechts dit feit bovendrijven : de wereld moet kiezen tussen vrije handel en daadwerkelijke klimaatbeheersing.

De Globale Neergang : opluchting voor het Klimaat

De laatste 12 maanden lieten ons de instorting zien van een bepaald type van internationale economie : export-georiënteerd en gekenmerkt door versnelde integratie van producten en markten . Deze geglobaliseerde economie was zeer transport-intensief , enorm afhankelijk van steeds groeiend lange-afstands vervoer van goederen .

Bijvoorbeeld : een schaal voedsel , gegeten in de Verenigde Staten , legt gemiddeld 1500 mijl af tussen bron en tafel

Het vervoer op zijn beurt is fossiele-brandstof intensief , en nam in 2006 zo'n 13% van de mondiale uitstoot van broeikasgassen en 23 % van de wereldwijde CO2 uitstoot voor zijn rekening .

Een daling van de export-afhankelijke wereldeconomie brengt op die manier ook een belangrijke daling van de CO2 uitstoot met zich mee . Dit voorspelt een verbetering van het klimaat . In 2009 was de daling van broeikasgassen de grootste van de laatste 40 jaar.

De duizenden schepen , bij gebrek aan vraag op de wereldmarkt achtergebleven in havens als New York , Singapore , Rio de Janeiro en Seoul , betekenen een belangrijke vermindering van het verbruik met hoog CO2 gehalte van Bunker C olie , die wordt gebruikt in 80% van het scheepvaartverkeer .

De bezuiniging in luchtvrachtverkeer heeft geleid tot een grote vermindering van vliegtuigbrandstof , dat de snelst toenemende bron van broeikasgassen was in de laatste jaren .

Deglobalisering als Kans

Als antwoord op het instorten van de export-gerichte wereldeconomie , zijn vele overheden teruggevallen op hun interne markten , die ze leven inblazen via stimulerende programma's die te spenderen geld in de handen stoppen van consumenten .

Deze beweging ging gepaard met een achteruitgang van wereldproductie-structuren , of 'deglobalisering'.

"Het integratieproces van de wereldeconomie is in vrije val op bijna ieder vlak" schrijft The Economist. Terwijl het tijdschrift zegt dat ondernemingen blijven geloven in de efficiëntie van mondiale toeleveringsketens "net als iedere andere ketting is deze maar zo sterk als de zwakste schakel . Het wordt gevaarlijk als bedrijven beslissen dat deze manier van organisatie van de productie zijn beste tijd heeft gehad ." Voor vele milieu-activisten en ecologische economen, in Noord zowel als in Zuid , betekent het ineensstorten van de exportgerichte mondiale economie niet meer of niet minder dan een opportuniteit .

Het biedt een uitweg tot klimaatvriendelijke en ecologisch bewuste manieren om de economie te

organiseren .

Maar het intensieve verbruik van fossiele brandstoffen voor wereldwijd transport is slechts één aspect van het probleem . Milieuactivisten benadrukken dat er verandering moet komen in het heersend economiemodel zèlf.

De mondiale economie moet overgaan van een fundamenteel op overproductie en overconsumptie gestoeld model naar een systeem gebaseerd op werkelijke behoeften, gekenmerkt door matig of lage consumptie, en gesteund op duurzame en gedecentraliseerde productieprocessen .

Niet alleen is de veronderstelling van de meeste beleidsmensen in het Noorden dat de bestaande trends m.b.t. de consumptie kunnen worden verdergezet – en dat de enige uitdaging de verandering van de energiemix is , en technologische lapmiddelen zoals biobrandstof , “schone kolen”, nucleaire energie , afzondering en opslag van CO₂ , en CO₂ verhandeling – gebaseerd op illusies , née , ze is ronduit gevaarlijk !

Want inderdaad : het klimaatprobleem kan niet strategisch worden opgelost zonder meteen de dynamiek aan te pakken van het kapitalisme met zijn onlosmakelijke omgevingsvernietiging – zijn onophoudelijke streven om levende natuur om te bouwen tot dode grondstof , dit alles ingegeven door de zucht naar winst .

In plaats van deze overstap naar een minder fossiele brandstof verbruikende en ecologisch duurzame productie aan te kondigen , zien de meeste technocraten en economen enkel een tijdelijke terugval van de exportgerichte groei, en dat slechts totdat de mondiale vraag deze laatste weer laat opleven .

Het beleidsdebat binnen het establishment spitst zich alleen toe op de vraag door wie de bankroete Amerikaanse consument te vervangen als motor van de vraag op de wereldmarkt .

Nu Europa stagneert en Japan bijna permanent in recessie verkeert , ontstaat de hoop dat China's groei de basis zal vormen voor de heropleving van de mondiale economie.

Dit is slechts een luchtspiegeling. China's groei van het laatste kwartaal, op jaarlijkse basis 8,9%, is er gekomen door de huidige stimulering, een programma van 585 miljard dollar, dat voornamelijk is aangewend voor het platteland .

De groei van de binnenlandse vraag zal meer dan waarschijnlijk stoppen zodra het geld op is. Een beperkte toestroom van cash zal de Chinese boeren niet omvormen tot de redders van de wereldeconomie.

Tenslotte zagen deze boeren in het laatste kwart van deze eeuw, nadat zij eerst opdraaiden voor de lasten van de export-georiënteerde economie, hun inkomen en welvaart fors uithollen .

Het einde van Doha

Maar hoewel het debat over deze ultieme mondiale consument is opgelost hopen zowel de Wereld Handels Organisatie samen met zijn invloedrijkste leden, zowel uit Noord als uit Zuid, dat het afronden van de Doha Ronde op de zevende ministeriële bijeenkomst in Genève, een hervatting zal veroorzaken van de koolstof-intensieve mars richting geïntegreerde productie en markten op wereldniveau .

De vooringenomenheid van zowel economen als beleidsmakers, m.b.t. de export als motor van de heropleving van de mondiale economie, die bovendien de zorg over de negatieve impact van een export-geleide globalisatie op het milieu uitsluit, is een gevaarlijke scheidslijn die doorheen Kopenhagen loopt .

**John Cavanagh , directeur van het Institute for Policy Studies zegt hierover het volgende:
“We hebben enerzijds politieke beleidsmakers wiens doel het omkeren van de recessie is, en
anderzijds ecologische economen die zich buigen over strategieën om de klimaatverandering
aan te pakken; beide praten naast elkaar “**

Het Klimaat: een stand van zaken

De onderhandelingen over het klimaat hebben hun eigen problemen , zelfs zonder de WTO bedreiging .

In de aanloop naar Kopenhagen lag de focus van de discussies over het klimaat bij twee topics : matigen en aanpassen .Beide worden belemmerd, in hoofdzaak door de standpunten van de geïndustrialiseerde landen.

Wat betreft matiging; tot nu hebben centraal ontwikkelde landen geweigerd om wettelijk bindende bezuinigingen uit te vaardigen .

Het beetje matigingen dat ze vrijwillig aanboden schiet schromelijk tekort. Wat betreft de Verenigde Staten: de niet bindende belofte van president Obama houdt de vermindering met 17% in van broeikasgassen t.a.v. het niveau van 2005 .

Vrij vertaald houdt dit slechts een vermindering in van zo'n 4% ten opzichte van 1990; dat niveau wordt aangehouden als criterium voor serieuze matigingen .

Het Intergovernmental Panel on Climate Change (Intergouvernementale Commissie Klimaatverandering) heeft verklaard dat tegen 2020 minstens een matiging van de broeikasgassen met 25-40% nodig is om te beletten dat de gemiddelde temperatuur op aarde meer dan 2 graden Celsius zou stijgen in deze eeuw. En laatstgenoemde is sowieso al een onderschatting.

Op het gebied van aanpassing – het helpen van de armere landen om zich te beschermen tegen de gevolgen van de klimaatsverandering – werden de onderhandelingen vooral belemmerd door de tegenzin van rijke landen om - de minimum middelen op tafel te leggen – de nodige technologie onvoorwaardelijk over te dragen en de bedragen te verdelen aan de ontwikkelingslanden via instellingen, andere dan de Wereldbank, die zij zelf controleren .

Alleen al deze twee uitdagingen zijn voldoende ontmoedigend .

Want, tenzij in Kopenhagen alles draait om de vraag welk economisch model of strategie de landen moeten nastreven, zullen zelfs de meest ambitieuze overeenkomsten over matiging en aanpassing, niets meer zijn dan Band-Aid .

Tenzij de onderhandelaars in Kopenhagen het Doha model van de troon stoten, zal deze fundamentele motor van de klimaatsverandering – een export-gericht ,geglobaliseerde, kapitalistische economie gebaseerd op eeuwigdurende groei van de consumptie- blijven regeren .

Walden Bello is lid van het Huis van Afgevaardigden van de Filippijnse Republiek , voorzitter van de ‘Freedom from Debt Coalition’, senior analist van ‘Focus on the Global South’ en columnist voor ‘Foreign Policy in Focus’

Wij danken Inge De Vriendt voor de vertaling.

Links

[Attac Vlaanderen](#)

.